GAZETA

Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 96. W Poniedziałek dnia 26. Kwietnia. 1841.

Wiadomości krajowe.

Z Poznania, dnia 24. Kwietnia 1841. r.

Dnia dzisiejszego zgromadzony tu piąty Sejm prowincyonalny W. Xięstwa Poznańskiego przez Królewskiego Kommissarza, Rzeczywistego Tajnego Radzcę i Naczelnego Prezesa Flottwell, stósownie do przepisów zamknięty został.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 20. Kwietnia.

JO. Xiążę Namiestnik Królestwa, opuścił Warszawę, udając się do Petersburga.

Według Ukazu J. C. Mości, Rządzący Senat otrzymał raport Zarządzającego Ministerstwem spraw wewnętrznych, iż Najwyżéj zatwierdzoną w dniu 18. Marca 1836 roku ustawą Królestwa Polskiego o Małżeństwie przepisano: art. 237: »Wyrok właściwego sądu, uznający nieważność małżeństwa, rozwód lub rozłączenie co do stołu i łoża; skoro się stanie prawomocnym, będzie natychmiast przez Prokuratora Królewskiego przesłanym do aktów stanu cywilnego, celem uczynienia wzmianki, na brzegu aktu małżeństwa, o nastąpionym powyższym wyroku. Sędziowie duchowni, rozpoznawający sprawy małżeńskie, kommunikować będą tym końcem wyroki, ostatecznie przez nich wydane, Prokuratorom Królewskim przy trybunałach. Z powodu wynikłéj w Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości Królestwa Polskiego kwestyi: jak Prokuratorowie Królewscy, będąc obowiązani na mocy pomienionego artykułu prawa o małżeństwie, przesyłać ostateczne wyroki sądów, uznające nieważność małżeństwa, lub rozłączenie małżonków co do stołu i łoża, utrzymującym akta stanu cywilnego, postępować mają z wyrokami sądów Królestwa, dotyczącemi związków małżeńskich pomiędzy osobami, stale w Królestwie mieszkającemi, któreto związki zawarte były w Cesarstwie i tamże do ksiąg metryk wpisane: a mianowicie czy należy rozciągać na takowe małżeństwa wzmianowany artykuł prawa i do kogo w tym razie przesyłać w Cesarstwie ostateczne wyroki sądów Królestwa. — Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego zasięgał zdania Zarządzającego Ministerstwem spraw wewnętrznych, w celu rozwiązania téj kwestyi. Znajdując ze swéj strony Zarządzający Ministerstwem spraw wewnętrznych, że otrzymanie wiadomości w Cesarstwie o wyrzeczonym rozwodzie lub seperacyi, przez sądy

Królestwa, małżeństw zawartych w Cesarstwie dla uczynienia wzmianki w księgach metryk, na brzegu aktu małżeństwa, posłużyć może do zapobieżenie nadużyciom, mogącym wynikać w razie przesiedlenia się napowrót małżonków, rozwiedzionych w Królestwie, do Cesarstwa i z tego powodu uznając za rzecz potrzebną polecenie Prokuratorom Królewskim, aby ostateczne wyroki o rozwodzie lub seperacyi małżeństw, wyznania Rzymsko-Katolickiego i Protestanskich były przesyłane przez tychże prokuratorów do Ministra spraw wewnętrznych, departamentu spraw duchownych wyznań obcych, dla zakommunikowania temu Zarządowi Duchownemu, w którego wiedzy były zawarte i zapisane też małżeństwa, Zarządzający Ministerstwem spraw wewnętrznych zawiadomił o tém Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego, pozostawując mu przedstawienie zamierzonego środka do Najwyższéj uwagi N. Pana. Obecnie, Radzca tajny Turkułł, zawiadamia Zarządzającego Ministerstwem spraw wewnętrznych, że względem spełnienia wniosku tegoż Zarządzającego Ministerstwem, nastąpiło dnia 14. (26.) Stycz. r. b. Najwyższe J. C. M. zezwolenie i że o tém doniósł P. Namiestnikowi Królestwa Polskiego dla przywiedzenia do skutku w Królestwie Najwyższéj woli. Zarządzający Ministerstwem spraw wewnętrznych, donosząc o tém Rządzącemu Senatowi, prosi o wydanie stósownych rozporządzeń względem należytego, wypełnienia wspomnionego Najwyższego rozkazu w Cesarstwie. Rządzący Senat postanowił: O wspomnionym Najwyższym J. C. Mości rozkazie, zawiadomić wszystkie Rządy Gubernijalne i Obwodowe, jakoteż władze, przez ukazy i temiż dać wiedzieć PP. Ministrom, Wojennym Generał Gubernatorom zarządzającym wydziałem Cywilnym i Generał-Gubernatorom, a do Najświętszego Synodu, do wszystkich Departamentów Rządzącego Senatu i do ogólnych ich zebrań, przysłać zawiadomienia i ogłosic w Gazecie Senackiéj. (Z 1go Departamentu.)

R o s s y a.

Z Petersburga, dnia 15. Kwietnia.

NN. Cesarz i Cesarzowa, JJ. CC. WW. Następca-Cesarzewicz, W. X. Michał, WW. Xężki Olga Mikołajówna i Marya Michałowna, JJ. KK. WW. Wielki Xiążę Następca Heski, W. X. Saxen-Weimarski, Xiążę Alexander Heski, Xiążę Piotr Oldenburski i Xiężna słuchali w nocy świątecznéj nabożeństwa rezurrekcyjnego w wielkiéj kaplicy pałacu zimowego. Między nabożeństwem tém i mszą N. Pan odbierał powinszowania od członków Rady państwa, Ministrów, Generałów, oficerów gwardyi, wojsk liniowych i morskich, urzędników Dworu i osób prezentowanych. O wpół do szóstéj po południu, po nieszporach, N. Pani przyjmowała powinszowania od Dam w kościele. — We wtorek świąteczny, NN. Państwo z JJ. CC. WW. słuchali mszy św. w wielkiéj kaplicy zimowego pałacu i przyjmowali potém powinszowania od członków Najświątobliwszego Synodu. Po mszy było dyplomatyczne posłuchanie.

Z nad granicy rossyjskiéj, d. 8. Kwietn. (*Gaz. Szląska.*) — Stósownie do listów z Petersburga sprawa Hrabi Demidowa już przyjaznym sposobem załatwioną została. Nadobna, młoda małżonka Hrabiego, przez szlachetne postępowanie swoje umiała sobie zaskarbić łaskę Cesarza, a Hrabia sam przywiązanie swoje do prawosławnego kościoła greckiego słowem i czynem udowodnił, obdarzywszy hojnie kilka cerkwi i klasztorów. Słychać, że Cesarz już mu dał pozwolenie do odprawienia podróży do Paryża.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 16. Kwietnia.

O przyzwolonych przez Izbę na ostatniém posiedzeniu naddatkach tak się dziś Dziennik handlowy wyraża: « Izba nie kontentuje się już ciągłém postępowaniem na drodze rozrzutności, ale owszem formalnie na niéj wyścigi rozpoczyna. Nigdy jeszcze nie widziano, aby zgromadzenie, zastępujące naród, z taką obojętnością miliony w ręce rządu oddawało. Ciężary kraju zwiększają się codziennie; niedobory gromadzą się, a Izba ślepo prawie przychyla się do dodatków, jakich od niéj żądają. Wypadałoby sądzić, iż między przeszłém a teraźniejszém Ministeryum utrzymuje się związek, aby wszystkie zasoby skarbu wyczerpać. Panowie Soult i Guizot nie mniéj są od Pana Thiersa rozrzutni, a Pan Thiers równie jest dla nich pobłażający, jak gdyby o niego samego chodziło. Nie wiadomo nam, czy Izba zdaje sobie dokładną sprawę z obszerności wydatków, na jakie zezwala: przypomniemy jéj to. Wczoraj, oprócz zwyczajnych obliczeń dozwoliła ona na rok 1841. blisko 200 milionów fr.; niedawno temu uchwaliła także na ten sam rok 150 milionów franków. Na przeszłém posiedzeniu już blisko 74 miliony dodatkowych kredytów zatwierdziła. Tak tedy na dwa lata, z których drugi co tylko się zaczął: 424 miliony! Lecz to jeszcze nie wszystko; na obwarowanie Paryża wyznaczyła ona jeszcze rządowi 127 milionów dodatku. Dodatek ten, jeżeli podziwienia godny systemat Pana Thiersa zatrzymają, bynajmniéj na ukończenie rozpoczętych robót nie wystarczy. Tak więc ma-

jątek Francyi i osób podatek opłacających ma tylko przed sobą przyszłość, która jedynie do coraz większych niedoborów i nowych podatków doprowadzić może. A gdyby przytém jeszcze przynajmniéj ściśle nad wydatkami czuwano; gdyby kraj przynajmniéj z tylu ofiar jaką korzyść pod względem godności swojéj w obliczu zagranicznych mocarstw, i pod względem postępów wewnątrz osięgnął, lecz nie, rozpoczynamy tylko na nowo łudzenia 1831. roku. I w owym czasie silono się nad miarę i ogromne uchwalano summy. Za taki okup obiecywano nam armią, odwód i materyał. Cóż znaleziono, gdy okoliczności groźniejszą przybrały postać? Ciągle jeszcze w rzędzie wszystkich europejskich mocarstw największy budżet wojenny mamy; w ciągu 10 lat wydano 14 miliardów, a gdy się sprawy wikłać zaczęły, oświadczył Minister, co się prawie niepodobném do wiary zdawać powinno, żeśmy nie byli przygotowani. Ważne to zaprawdę zeznanie w oczach opozycyi, która w ciągu lat 10 krzyczeć nie przestaje, iż Ministerya są niedołężne i marnotrawne. Lecz opozycya nic nie powiedziała; usuwa się ona w pewnym względzie, zdaje się ona w chwili, gdzie czyny i osoby równocześnie sprawiedliwość jéj oddają, prosić o przebaczenie za swe dawniejsze zażalenia. Rozdwojona, cząstkowo do wozu Pana Thiersa zaprzężona, przestrzega jedno z jéj odcieni milczenie zniechęcenia; drugie zaś boi się najmniejszą nawet wymówić naganę przeciw mężowi, któremu się na swe poddała nieszczęście. Sprawa narodu nie ma już w pewnym względzie organów w parlamencie, a rząd, posiłkowany od téj zagubnéj obojętności, może bez obawy postępować na drodze finansowych nadużyć, równie przeciwnych konstytucyi, jak szkodliwych dla kraju.«

Członkowie akademii umiejętności i dyrektorowie Muzeum historyi naturalnéj, jak słychać, uradzili spólnie z ministrem spraw wewnętrznych, aby wyświdrowano w środku ogrodu botanicznego wielkiéj objętości i na 1000 metrów głęboką studnię artezyjską, by tym sposobem poznać różne pokłady ziemi na któréj stoi Paryż i przekonać się czyli ilość wytryskującéj wody do wielkości głębi stósować się będzie. Ta ważna praca powierzoną zostanie panu Malot młodszemu. Woda ze studni artezyjskiéj w Grenelle jest raz czysta drugi raz mętna, znawcy dochodzą tego przyczyny.

Z dnia 17. Kwietnia.

W przyszły poniedziałek stanowczo na wszystkich punktach muru okólnego i we wszystkich twierdzach roboty się rozpoczną. Wczoraj i dzisiaj rozmaici przedsiębiercy przeszło 10,000 robotników przyjęli. Rozkazano im zresztą, żeby roboty ile możności przyspieszali i nawet robotników wojskowych zażądali, gdyby się dostateczna liczba cywilnych robotników zgłosić nie miała.

Słychać, że kreacya Parów, mająca dnia 1. Maja nastąpić, tylko na 8 osobach ograniczać się będzie. Między témi wymieniają Admirała Mackau i Pana Horace Vernet.

Parostatek „Crocodil“, który z Algieru do Tulouu zawinął, przywozi wiadomość, że Generał Bugeaud, wyszedłszy dn. 31. Marca z Algieru, aby konwojowi do Medeah towarzyszyć, tylko słabego ze strony Arabów doznał oporu i Medeah obficie w żywność zaopatrzył.

Nazwisko Pana Lehon wczoraj ze spisu notaryuszów wykreślono. Deficit w sprawach jego wynosi 5,600,000 fr.

Giełda, dn. 17. Kwietnia. W skutek wyższych notowań z Londynu, renta dzisiaj trochę podskoczyła i byłaby jeszcze wyżéj stanęła, gdyby wiadomość o mianowaniu Rifaata Beja Ministrem tureckim nie wywarła szkodliwego wpływu.

Anglia.

Z Londynu, dnia 17. Kwietnia.

Morning Advertiser wyraża: „Możemy czytelnikom naszym w nie wielu wyrazach ważną nowinę zwiastować. Pan Guizot stoi na czele administracyi, gdzie go Ludwik Filip ile możności utrzymać usiłuje, ale potęga i wpływ stronnictwa wojowniczego tak są przemagające, iż pod tym tylko warunkiem placu dotrzymać potrafi, jeżeli pod pewną kondycyą przyjaźń Hrabiego Molé uzyska i z Panem Thiersem się ułoży, aby pomoc tego męża i stronnictwa jego sobie zapewnić. Jeżeli więc Lord Palmerston swéj zwykłéj zręczności nie użyje, po skończeniu uzbrajań Francyi niezawodnie wojna wybuchnie.“ — Ministeryalny Globe poczytuje tę wiadomość za błahy domysł, opierający się może tylko na téj okoliczności, że P. Guizot w Izbie Deputowanych wzbraniał się już teraz dać dokładniejsze objaśnienie o stanie układów, co zresztą naturalną jest rzeczą, kiedy układy te jeszcze się toczą i są niejako in suspenso, chociaż o pomyślnym wypadku onych ani wątpić.

Gazeta Hrabstwa Tipperary donosi o zaburzeniach tamecznych: „Miasto Nenagh wygląda teraz, jak twierdza oblegana. Niejaki Pan Packer odebrał list odgrażający: jeżeliby mu życie było miłe, nie powinien dbać o gnojowisko, zebrane w sąsiedztwie jego. Podobna pogróżka w podobnym celu doszła

drugiego obywatela, Pana Coffee. Panu Glenson odgrażano nieprzyjaźnią Pana Rock, ponieważ 29ty artykuł ustawy dla Tipperary naruszył. U drzwi obywatela Tracy znaleziono przybitą odezwę, w któréj mu śmiercią odgrażają, jeżeli nie odstąpi zamiaru pewnych arend. Po przybiciu téj odezwy, zastrzelił Kapitan Rock psa jego. Tracy przestraszony zaniechał projektów dzierżawy. 5 ludzi uzbrojonych wtargnąwszy w nocy do mieszkania Michała Dawson oświadczyli mu, że nazajutrz natychmiast mieszkanie swe opuścić winien, inaczéj zginie. Odchodząc najezdnicy ci kilka dali wystrzałów. Dawson wyprowadził się. Wkrótce potém inny dom mieszkalny rozebrano i z ziemią zrównano. Pana Packer zawiadomiono, że niechybnie zamordowany zostanie, jeżeli nie odprawi pewnych robotników, których ludzie Kapitana Rock cierpieć nie mogą. Zbrojne tłumy przeciągają kraj w wszystkich kierunkach i wszędzie słychać wystrzały."

Według ostatnich doniesień z południowéj Afryki, dwa parostatki Peru i Chili nie dawno przez angielskie towarzystwo handlowe do Valparaiso wysłane, dla służenia handlowi tamtejszych wybrzeży, rozpoczęły najpomyślniéj krążenie swoje między tym portem i Panama. Rząd państwa Chili z obawy aby parostatki te nie przeszkodziły żegludze małych jego statków, zabronił towarzystwu krążenia na przestrzeni obu portów, zkąd przyszło do sporu, który się dotąd nieukończył.

W Montevideo mocno wierzono w pogłoskę, że Rozas przedsięweźmie wyprawę przeciw téj rzeczypospolitéj, a Francuzi tamtejsi ciekawi byli wiedzieć czyli Francyja nie wystąpi w obronie rzeczypospolitéj Uraguay na mocy przyznanéj jéj niezawisłości przez traktat Admirała Mackau.

W skutek niedawno wykrytéj kradzieży w zamku Windsor, spisano inwentarz wszelkich tam znajdujących się kosztowności i przekonano się, że zginęła wielka i kosztowna część zdobyczy z namiotu Tippo Saiba, który margrabia Cornvallis zabrał w Serygapatam tamtejszemu władzcy a który Jerzy IV. i Wilhelm IV. w wycieczkach na morze Wirgińskie zwykle używali. W ogólności zdaje się że kradzież w zamku Windsor oddawna systematycznie popełniano, gdyż w czasie ostatniéj rewizyi znaleziono wiele kosztownych przedmiotów już upakowanych.

Tutejszy nadworny rytownik Pan Stothard zajmuje się wyryciem stępla na medalu na cześć Mehmeda Alego, jako odrodziciela umiejętności i handlu w Egipcie i opiekuna religijnéj tolerancyi. Stempel ten będzie bronzowy a medal srebrny. — Hrabia Survilliers (Józef Bonaparte) bawiący w wiejskiéj posiadłości Denhigh uległ ciężkiéj chorobie, jednak już się ma znacznie lepiéj. — Tutejsze dzienniki umieściły list margrabiego Wellesley, w którym ten 80 letni starzec składa podziękowanie kompanii wschodnio-indyjskiéj za zaszczyt jaki mu pragnie uczynić, zamierzając za życia jego jeszcze wystawić mu pomnik w izbie swoich narad.

Hiszpania.

Z Madrytu, dn. 3. Kwietnia.

Na posiedzeniu izby deputowanych z dnia 1. Kwietnia Pan Mendes Vigo uroczyście protestował przeciw wszelkiemu działaniu kongresu, dopóki rząd niezawiadomi izby o swoim politycznym systemie. Oskarża on nadto gabinet, że ustawę Królestwa publicznie po większéj części obraził. Minister spraw wewnętrznych wstrzymał się od odpowiedzi na mocy prawa przyznanego mu rozporządzeniem izby, każdą podobną odpowiedź do woli mu zostawiającego. — Na temże posiedzeniu przedstawiono kortezom budżet — Wydatki roku bieżącego wynosić mają: 1,106,324,302 realów a przychód tylko 885,126,551, ztąd wynika przewyżka 221,197,757 realów. Królowa Izabella II. podobnie jak inni urzędnicy pobierają tylko trzecią część rocznéj płacy.

Niderlandy.

Z Hagi, dn. 12. Kwietnia.

Ku powszechnéj radości spostrzegają, że Król teraźniejszy katolikom, jako też tolerancyi w powszechności, upragnione od dawna czyni koncessye. Niektóre lękliwe osoby poczytywały wprawdzie koncessye te złą wróżbą; ale obawa ta jest chimeryczna i mimo pogłosek nieprzyjaciół spokojności publicznéj chorągiew tolerancyi nad Holandyą powiewa. Źle myślący naturalnie obawę w narodzie wzniecać usiłują, ale Król, który się wszędzie sam pokazuje a teraz podróż przez prowincye odprawia, najuprzejmiejszego doznaje przyjęcia, wszędzie go z serdecznem witają uniesieniem. Zdrowy rozsądek ludem kierować a Bóg Królem opiekować się będzie. Zadanie rządów jego już i tak trudne, a cóż dopiero, kiedy duch stronnictw jeszcze głowę swę podnosi? Dotychczas wszystko w kolorach pięknéj nadziei nam się okazuje i rokuje nam błogą, uszczęśliwiającą przyszłość.

Włochy.

Z Rzymu, dnia 9. Kwietnia.

Tuszą tu sobie ciągle, iż się uda X. Arcybiskupa Kolońskiego do tych skłonić koncessyi, przy których gabinet pruski obstaje. Wyjazd Podsekretarza, Monsignore Capaccini,

do Niemiec, dla zaszłych przeszkód o kilka dni został odłożony. — Monsignore Laurent teraz ostatecznie od przeznaczonéj mu dawniéj posady uwolniony a X. Biskup Suffragan w Osnabrück, Lüpke, na godność apostoliczne-go Wikarego północy przez katedrę papieską wyniesiony został. Prussy i Austrya już po-czyniły stósowne kroki u gabinetu Duńskiego i innych państw północno-niemieckich wzglę-dem przyjęcia tego prałata, a jest tu przeko-naniem powszechném, że zarzuty wznoszone przeciw mianowaniu X. Laurent, nowo-mia-nowanego prałata nie dotkną. — Zmarły ce-sarsko-rossyjski Radzca Stanu Fuhrmann w poleceniu gabinetu swego wniósł o odwo-łanie Biskupa Podlaskiego, X. Gutkowskiego, ale żądaniu temu tu nie uczynią zadość.

Egipt.

Z Alexandryi, dn. 27. Marca.

(*Lipska Gaz. Powsz.*) — Basza ciągle się uzbraja. Flotta, któréj zwiększenia firman nie dozwala, ma otrzymać pięć fregat, każda o 60 działach, których budowę właśnie roz-poczęto. — Dżuma ciągle tu jeszcze wielkie spustoszenia zrządza. I w Syryi także choro-ba ta jest tak gwałtowna, iż związki z owym krajem są bardzo rzadkie i mocno utrudzone.

Indye Wschodnie.

Z Bombaju, dnia 1. Marca.

W Pendszabie miały miejsce rozruchy, Schiri Sing opanował tron a wdowa Rund-shitt Singa schroniwszy się z małym synem do warowni wezwała opieki angielskiego a-genta. Po attaku na cytadellę Lahory trzy dni trwającym, udało się Schiri Singowi opano-wać stolicę, zamknąć wdowę, lecz władza nowego Radszy niezostała przyjętą. General Cour w skutek objawienia się rokoszu w jego wojsku, zmuszonym był z Lahory udać się do Firozpur. I w Nessanii w państwie Madras były małe rozruchy które wkrótce uśmierzo-no. Z Państwa Sind dla niepogody, nie mamy wiadomości, lecz spodziewamy się, że tam wszystko spokojnie. Nussier Chan zapewne wkrótce się podda. Dost Mohamed dnia 10. Lutego udał się z Firozpur do Budianah; chciał on wyjechać do Kalkuty dla pomówienia z z generalnym gubernatorem lordem Auckland; wątpiono czy otrzyma na to pozwolenie. Gubernator Bengalu na znak niełaski rozwią-zał 2gi pułk jazdy z krajowców złożony, który w walce przeciw Dost Mohamedowi euro-pejskich oficerów na cel wystawiał. — Gene-ral-major Sir Robert Dick przybył z Bengalu do Madras i objął dowództwo wojsk tamtej-széj prowincyi.

List z dnia 27. Stycznia pisany z Dsched-dach w Yemen donosi, że po wyjściu wojsk egipskich Szeryf Hussein objął władzę; obra-ził Anglików a mianowicie konsula ich w Mek-ka zmusił do zdjęcia flagi i wydalenia się do Egiptu. Późniéj wrócił konsul na wojen-nym okręcie i zawarł umowę, na mocy któ-réj Szeryf 251,000 talarów a Anglicy pozwo-lenie handlu otrzymują, z warunkiem aby przed bramami Mekki nie przejeżdżali. Skoro konsul flagę swoją znowu zawiesił i okręty ją pozdrowiły, powstał nowy spór. Szeryf Hussein umowę rozdarł; konsul wyjechał. — Generał gubernator portugalskich posiadłości w Azyi zawiadomił, że wszelki rodzaj towa-rów wyjąwszy opium do portu Goa, Diu i Damaun za opłatą cła 1 procentu ad valorem przychodzić może, a wywóz onych żadnego cła nie wymaga. Ostatnie wiadomości z A-den brzmią pomyślnie. Pełno było żywności a Arabskie okoliczne pokolenia spokojnie się zachowywały. Według wiadomości z Persyi spodziewano się że Ali Szach kusić się będzie o tron; mniemano że wiele pokoleń przyłą-czyło się do niego i że ma za sobą całe per-skie duchowieństwo. Szach zaś Perski ma przeciwnie wiele liczyć na pomoc Rossyi.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — O administracyi ducho-wnéj i szkolnéj w naszym departamencie w w 1840. roku dowiadujemy się, co następuje: 1) Ewangelickich posad duchownych było 11 opróżnionych, 7 obsadzono, pozostają więc 4 do obsadzenia. Katolickich probostw było 100 próżnych; obsadzono 7; pozostają do ob-sadzenia 93. 2) Budowli kościołów katolic-kich i budynków księżych było ogólem 398; ukończono 78 za 68,910 tal., między temi 2 nowe kościoły, t. j. w Targowéj Górze, ptu Średzkiego, za 6707 tal. 10 sgr., i w Iłówcu, ptu Śremskiego, za 3620 tal. 28 sgr. 7 fen. Ewanielickich budowli było ogólem 80, z któ-rych 19 z nakładem 26,970 tal. 6 sgr. 11 fen. ukończono; między temi 2 nowe kościoły, t. j. w Międzychodzie za 8610 tal. 20 sgr. i w Rogozincu, ptu Międzyrzeckiego, za 4200 tal.; daléj wykończenie kościoła w Rogoźnie, ptu Obornickiego, za 4189 tal. 18 sgr. 2 fen. i prze-robienie katolickiego kościoła szpitalnego w Śremie na kościół ewanielicki za 3313 tal. 14 sgr. 3) Wsparcia z przeznaczonych na ten cel funduszy otrzymało 6 księży i 8 nauczy-cieli, ogólem 300 tal.; daléj z rozporządzenia Naczelnego Prezesa prowincyi 8 katolickich

i 4 ewanielickich księży za zasługi o szkoły 300 tal., a z rozporządzenia Ministerstwa spraw duchownych 3 księży, 6 wdów po księżach i jedna córka księdza 620 tal. 4) Zapomóżki na budowy kościołów i mieszkań księży otrzymały za Najwyższym rozkazem: *a*) gmina ewangelicka w Obrzycku 400 tal., *b*) gmina katolicka w Obrzycku 372 tal. 17 sgr. 8 fen., *c*) gmina ewangelicka w Miejskiéj Górce 400 tal., *d*) gmina ewangelicka w Śremie 4736 tal. 22 sgr. 6 fen. *e*) gmina ewangelicka w Zaborowie 123 tal., *f*) gmina ewangelicka w Śremie otrzymała na uposażenie księdza swego rocznie 141 tal. 20 sgr. i na wynagrodzenie ewangelickiego księdza w Xiążu rocznie 70 tal, a ewanielickiego księdza w Zaniemyślu 60 tal., 5) Zapisy i darowizny: *a*) kościołom ewangelickim zapisano w ogóle 351 tal. 20 sgr. i różne sprzęty, *b*) katolickim 175 tal. 6) Z składek wpłynęło 606 tal. 16 16 fen. 7) Nowych szkół wybudowano ogółem 24, t. j. 15 przy zapomóżce z wyznaczonych przez ś. p. N. Króla na ten cel funduszy i 9 bez zapomóżki. Od roku 1831. wybudowano w departamencie Poznańskim 433 nowych domów szkolnych. 8) Trudność w obsadzeniu posad nauczycieli katolickich jeszcze nie ustala; na początku 1841. roku były 15 ewangelickich, 102 katolickie i 3 żydowskie posady nauczycielskie do obsadzenia. 9) Metodologiczne kursa naukowe odbyły się 2 w katolickiem, główném Seminaryum w Poznaniu; daléj w katolickiém główném Seminaryum w Paradyżu, w którym 22, i w pomocniczém w Sierakowie, w którym 60 nauczycieli udział miało. 10) Nauki niedzielne odbywały się w 963 szkołach; uczęszczało na te nauki w 377 szkołach 9944 chłopców i 8469 dziewcząt regularnie, w 469 szkołach 11,360 chłopców i 8469 dziewcząt dosyć regularnie, a w 107 szkołach 2413 chłopców i 2002 dziewcząt nieregularnie. 11) Liczba szkółek przemysłowych dla dziewcząt wynosi 552; zwiększyła się więc w tym roku o 29. Nauczycielek jest w nich 554, a te 6045 tal. 22 sgr. 6 fen. pensyi pobierają. Z nich 173 umie tylko po niemiecku, 147 tylko po polsku, a 234 po polsku i po niemiecku. 12) Liczba wszystkich drzewek w szkółkach wynosiła na końcu 1839. roku: 183,719, a w 1840.: 181,384, a tak zmniejszyła się o 2335 szczepów. W 1840. roku uczyło się 8708, a w 1839, 8571 osób sposobu pielęgnowania drzew owocowych; w 1839. roku wyuczyło się zupełnie tego sposobu 3485, a w 1840. roku 2747 osób. 13) Kassa wdów nauczycielskich, zawdzięczająca pierwiastkowy swój funduszowy kapitał 1200 tal. łasce N. Pana, wynosiła na końcu roku 1839, 5918 tal. 22 sgr. 5 fen., a na końcu 1840. roku 6533 tal. 10 sgr., a tak w ciągu upłynionego roku zwiększyła się o 614 tal. 17 sgr. 7 fen.

— Z obwodu Regencyi Bydgoskiéj donoszą, że już teraz się przekonano, że ostre mrozy zeszłéj zimy na stan zasiewów szkodliwego wpływu nie wywarły. Żyto wcale nie ucierpiało i owszém piękne rokuje plony; pszenica, jak się zdaje, tu i owdzie szkody poniosła, chociaż te się łatwo powetują, jeżeli tylko w Maju piękną będziem mieli pogodę; zaś oliwne zasiewy ozimie w powiatach Bydgoskim, Gnieźnieńsk., Mogilnickim i Inowrocławskim po większéj części wyginęły. — Liczba osób, co w zeszłym miesiącu w obwodzie Bydgoskim nieszczęśliwym przypadkiem życie utraciły, wynosi 7; z tych 3 utonęło, 1 zmarzła i 3 znaleziono nieżywe. — Wezbranie Noteci i Wisły, taméj w pow. Inowrocławsk. a téj w pow. Bydgoskim, znaczne zrządziło szkody, ponieważ woda długo ustąpić nie chciała. — Na karmienie bydła tęgie mrozy zimy ostatniéj niepomyślnie wpływały, bo w gospodarstwach mniéj uporządkowanych i zamożnych był niedostatek paszy. Dla tego téż rogacizna w złym stanie i długo jeszcze niedostatek cierpieć będzie, jeżeli trawa wkrótce nie dorośnie. — W Gnieźnie w celu polepszenia chowu koni zawiązało się towarzystwo obywateli, odbywające regularne posiedzenia. — Żegluga znowu się rozpoczęła; przebyło kanał 15 statków z Bydgoszczy, a 41 statków z Nakli; podobnie i dowóz żywności do Bydgoszczy w upłynionym miesiącu dość był ożywiony. W handlu i procederach zachodziła niestety! stagnacya. Sukiennicy w Bydgoskiém tylko 1471 postawów sukna i 162 post. boju wyrobili, a i te za niskie nader ceny spieniężyć musiano. Z sprowadzonych z Trzcianki na jarmark Frankfurtski 700 postawów sukna, 100 post. wcale nie sprzedano. — Uwagi godna, że właściciele tutejszego tak nazwanego młynu Herkulesowego wewnętrzne urządzenie onego podług amerykańskich wzorów tak wydoskonalili, iż odtąd w 2 młynach, a to na 12 kołach młyńskich, codziennie po 2500 szefli żyta zszrotować i tym sposobem n. p. codzienne potrzeby chleba dla armii 112500 ludzi dostawić są w stanie. Urządzenie to obrachowane mianowicie na wywóz, a tak oprócz wysełek do Ameryki, na rachunek rządu rossyjskiego 60,000 szefli żyta zszrotowano, które morzem z Gdańska do Petersburga odejdą.

Z Berlina. — N. Pan, tak żywy bierze udział w obradach Stanowych, że Ministra Stanu Rochowa nie raz w nocy do zamku

wzywa, aby z nim sprawy te rozbierać. Na podaną petycyę, aby ogłoszenie czynności sejmowych w ten jeszcze sposób rozszérzono, ażeby i nazwiska mówców wymieniano, gabinet stanówczo odmówną dał odpowiedź. Przytaczają wprawdzie na poparcie téj petycyi, że przez to konstytuentom wszelka się ujmuje sposobność poznania deputowanych swoich a dla tych samych ogłoszenie żadnego prawie nie może mieć znaczenia, ale przeciwna strona uwiduje w tém mądrą przezorność oddalania wszelkiéj namiętności w pytaniach czasowych i zapobieżenia mogącéj stąd łatwo powstać próżności.

Anglia i Francya. Anglia od 153 lat, które przed rewolucyą w r. 1688. upłynęły, zostawała przez lat 65 z Francyą w wojnie, a ten stan wojenny kosztował sam 72 miliardów 535 milionów franków, z których 51,725 milionów podatkami, a 20,810 milionów pożyczkami pokryto. W równym czasie chwiała się cena kwarteru zboża pomiędzy 40 a 115 frankami; podatek na ubogich od 12,500,000 wzniósł się do 147 milionów. Od lat trzydziestu płaci Anglia procenta od długu państwa w kwocie 800 milionów funtów szterl., czyli 20,000 milionów franków, nie licząc w to budżetu, który sam jeden tak wielkim jest, jak nadmienione procenta.

Cesarz chiński rozmawiając z pewnym lekarzem angielskim, zapytał go, jak też w Anglii opłacają lekarzy. Gdy tenże opowiedział mu zwyczaj angielski, rzekł Cesarz żartobliwie: „Co do mnie, ja się inaczéj z moimi lekarzami obchodzę. Mam ich czterech, i płacę im co tygodnia znaczne salarium. Gdy zachoruję, wtedy zapłata ustaje, aż dopókąd znowu nie wyzdrowieję, i wyznać muszę, iż choroby moje zawsze tylko krótki czas trwają.“

Pewien podeszłego wieku oficer w służbie Fryderyka II., mający piękną, młodą żonę, kupił sobie cug koni i dał swemu woźnicy róg z tym rozkazem, ażeby jadąc, na nim trąbił. Urząd pocztowy zaniósł na to skargę do Króla. W skutek téjże otrzymał oficer od Króla następujące upomnienie: „Kochany mój pułkowniku! wolno ci mieć tyle rogów, ile ci się podoba, tylko nie używaj rogu pocztarskiego, bo to jest przeciw rozporządzeniom.“

OBWIESZCZENIE.

Zarząd depozytu Sądu podpisanego, poruczony został urzędnikom następującym:

1) Wmu Naglo, Radcy Sądu Ziemsko-miejskiego, jako pierwszemu kuratorowi;

2) Wmu Henkel, Assessorowi Sądu Kameralnego, jako drugiemu kuratorowi;

3) Ur. Myndych, Kalkulatorowi, jako Rendantowi.

Tylko tym trzem urzędnikom razem i za wspólnym ich kwitem mogą być pieniądze i rzeczy wartość pieniężną mające, z bezpieczeństwem do depozytu złożone.

Gdyby dla choroby, lub innych prawnych przeszkód zastąpienie którego z tychże urzędników wypaść miało, naówczas to, za każdą razą przez obwieszczenie na tablicy czarnéj do wiadomości podane zostanie.

Dni depozytowe u podpisanego Sądu w środę każdego tygodnia zrana o godzinie 9téj odbywać się będą. Ponieważ przyjmowanie asserwatów do depozytu przez wyższą władzę powtórnie zakazane zostało, przeto wzywamy tych, którzy pieniądze, papiery wartość pieniężną mające, dokumenta, precyoza lub inne rzeczy, do depozytu złożyć mają, ażeby takowe podług przepisów ordynacyi depozytowéj wcześnie do przyjęcia do depozytu ofiarowali, aby depozytowi potrzebne w téj mierze upoważnienie do przyjęcia ich udzielone być mogło, a wtenczas dopiero, gdy podający o tém zawiadomieni zostaną, złożenie w dniu depozytalnym nastąpić powinno.

Gdyby zaś ktokolwiek mimo tego postanowienia przedmioty jakie do asserwacyi złożyć chciał, spodziewać się może, że z wnioskami swoimi oddalony zostanie.

Kościan, dnia 10. Kwietnia 1841.

Król. Pruski. Sąd Ziemsko-miejski.

OBWIESZCZENIE.

Separacya w następujących miejscach:

I. Regulacya i zniesienie spólności, tudzież połączone z tém cząstkowe rozdrobienie folwarków Promno i Jagodno pow. Średzkiego, należących do Swarzędzkiego urzędu rentowego;

II. Separacya, wykupno robocizn i prestacyi in natura i zniesienie spólności w Nochowie pow. Śremskiego, wsi do urzędu domanialnego Sremskiego należącéj,

była tu z polecenia Król. Regencyi obrabianą i jest aż do przyjęcia recesów doprowadzoną.

Stósownie do postanowień §. 25.—27. ustawy z d. 30. Czerwca 1834. wzywam niewiadomych interessentów wymienionych powyżéj czynności na termin do przełożenia planów separacyjnych i ich oświadczenia się względem takowych

na dzień 23. Czerwca r. b. w lokalu służbowym podpisanego Kommissarza, ulica Frydrychowska Nr. 29.,

wyznaczony z tém ostrzeżeniem, iż niesta-

wiwszy się, nawet w razie ich ukrócenia przyznać muszą separacye, jak te pomiędzy wiadomymi interessentami uskutecznione zostały.

Szczególniéj wzywam z témże samém ostrzeżeniem na termin powyższy:

A. Zygmunta Cieleckiego spadkobierców beztestamentowych;

B. Waleryana Piwnickiego testamentowych sukcessorów,

których częścią osoby wszystkich zaś miejsca pobytu są niewiadome, a którym między niemi samymi w sporze będąca spółwłasność jednéj części dóbr Promna i Jagodna jest przyznaną sądownie, a mianowicie:

ad A. I. potomków Anny Cieleckiéj i Jana Zielińskiego, jako to:

1) Teresę zameżną Dzierzgowską lub jéj sukcessorów: *a*) Stanisława Dzierzgowskiego, *b*) Frańciszka Dzierzgowskiego, *c*) Rozalią zamężną Paprocką, *d*) Annę Dzierzgowską;

2) Annę zamężną Kurnatowską, Duninową i Dzierzgowską, lub jéj sukcessorów: *a*) Nepomucena Kurnatowskiego, *b*) Rocha *c*) Klemensa *d*) Balbinę zamężną Krąkowską *e*) Rozalią zamężną Jeżewską } rodzeństwo Duninowie;

3) Eleonorę Dzierzgowską, zamężną Grabską i Nieżychowską;

II. Teresę z Cieleckich Glińską, wdowę, lub jéj cessyonaryusza Antoniego Grabskiego;

III. synów Franciszka Cieleckiego, braci Antoniego, Tadeusza i Jana Cieleckich;

IV. synów Wojciecha Cieleckiego, Stanisława i Józefa Cieleckiego;

V. synów Jana Cieleckiego, Teodora i Macieja Cieleckiego;

VI. Wojciecha Cieleckiego jako spadkobiercę Adama Cieleckiego;

ad B. I. Szambelana Antoniego Puttkammer-Kleszczyńskiego, za siebie i jako cessyonaryusza swych sióstr Katarzyny z Kleszczyńskich Żurawskiéj i Teresy zam. Pląskowskiéj;

II. Szambelana Olbrachta Puttkammer-Kleszczyńskiego,

i spadkobierców tych interessentów lub ich cessyonaryuszów.

Poznań, dnia 5. Kwietnia 1841.

Kommissarz ekonomiczny i specyalny.

Zimmermann.

Sprzedaż koni angielskich czystéj krwi (Vollblut).

15go Lipca roku bieżącego odbędzie się w Angerapp sprzedaż publiczna 33ch koni rasy czystéj angielskiéj, z których 16 jest ogierów młodych od 2 do 5 lat mających, klaczy 17, między ostatniemi 4 stare. Angerapp leży 16 mil od Królewca, $4\frac{1}{2}$ mili od Gąbina, $1\frac{1}{2}$ mili od Darkehmen.

Farenheid.

Prawdziwe, bardzo piękne brunświckie salcesony otrzymał znowu i poleca handel mięsiw przy Wrocławskiéj ulicy pod liczbą 40.

L. Rauscher.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 22. *Kwietnia* 1841.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	$103\frac{1}{12}$	$103\frac{5}{12}$
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	$101\frac{1}{12}$	$100\frac{7}{12}$
Obligi premiów handlu morsk.	—	$82\frac{5}{8}$	$82\frac{1}{8}$
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{7}{8}$	$101\frac{3}{8}$
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{7}{8}$	—
Berlińskie obligacye miejskie .	4	$103\frac{1}{2}$	103
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elbląskie dito . .	$3\frac{1}{2}$	100	—
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	$3\frac{1}{3}$	$101\frac{1}{2}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	—	$105\frac{1}{2}$
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	$3\frac{1}{2}$	102	$101\frac{1}{2}$
Pomorskie dito . .	$3\frac{1}{2}$	103	$102\frac{1}{2}$
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{2}$	—
Szląskie dito . .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{2}$	—
Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	—	—
Złoto al marco	—	—	$210\frac{1}{2}$
Nowe dukaty	—	—	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Innemonety złote po 5 talarów .	—	$8\frac{5}{6}$	$8\frac{1}{3}$
Disconto	—	3	4

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 23. Kwietnia 1841. r. od Tal.	od sgr.	od fen.	do Tal.	do sgr.	do fen
Pszenicy szefel	1	17	6	1	20	—
Zyta dt.	1	2	6	1	4	—
Jęczmienia dt. . .	—	24	—	—	26	—
Owsa dt. . .	—	25	6	—	26	6
Tatarki dt.	1	2	6	1	5	—
Grochu dt.	1	2	6	1	5	—
Ziemiaków dt. . . .	—	11	6	—	12	—
Siana cetnar	1	3	—	1	5	—
Słomy kopa	5	25	—	6	—	—
Masła garniec . . .	1	20	—	2	—	—
Spirytusu beczka . .	15	—	—	16	—	—